

Hétről hétre tervezés

Kézikönyv óvodapedagógusok számára

Témahetekre bontott készségfejlesztő
programjavaslatok azonos életkorú vagy vegyes
összetételű óvodai csoportoknak

Írta és összeállította:
BOZSIK ROZÁLIA LUCA
MANXHUKA AFRODITA

Szakmailag ellenőrizte:
Dr. GÖNCZÖL ANDREA
ELTE Tanító- és Óvóképző Kar adjunktusa

Novum Könyvklub © 2017
Bozsik Rozália Luca © 2017

HU ISSN 2063-515X
ISBN 978-615-5581-56-4

A kiadó a kiadói jogot fenntartja. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmiféle formában nem sokszorosítható.

Kiadja a Novum Könyvklub Kft.
Kiadásért felel a kiadó ügyvezetője
Felelős szerkesztő: Manxhuka Afrodita
Anyanyelvi lektor: Gellér Tibor
Tördelés és nyomdai előkészítés: Kreatív Design Bt.

Pannónia Nyomda Kft.
Felelős vezető: Halász Gábor

A *Hétről hétre tervezés* című kötet a tudatos óvodai tervezéshez kíván elméleti és gyakorlati segítséget nyújtani. A kézikönyv részletes, témahetekre bontott, készségfejlesztő programjavaslatokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az óvodai irányelveket megfogalmazó, érvényben lévő dokumentumoknak. A programok segítségével olyan témákat ismerhetnek meg az óvodás gyerekek, mint a család, az évszakok jellegzetességei, a közlekedés, a színek, az ünnepek, a hagyományok, a jeles napok, az állatok és növények világa. A javasolt haladási ütemtervek tapasztalatszerzési területenként mutatják be a heti témánál elvárható fejlesztéseket. Ezt az anyagot az óvodapedagógusok egyéni szempontjaik és tapasztalataik alapján, szabadon alakíthatják saját csoportjuk fejlettségi szintjének megfelelően.

A témahetekre osztott programjavaslatok tartalmi két fejlesztési szintet fednek le: a középső csoportos (3–5 éves kor közötti), és a nagycsoportos (5–7 éves kor közötti) szintet. A heti tervek összefoglalják és rendszerezik azt az ismeretanyagot, amely a fejlesztési tartalmak gerincét alkotja, és megkönnyítik az óvodapedagógus munkáját a témák kiválasztásának, illetve feldolgozásának folyamatában. A továbbiakban mindegyik tapasztalati terület fejlesztéséhez szeretnénk néhány tanácsot, javaslatot megfogalmazni.

A *verselés, mesélés* az anyanyelvi nevelést és a kommunikáció fejlesztését célozza meg egy-egy népmese, klasszikus vagy verses mese, illetve mondóka, vers meghallgatására alapozva. Fontos, hogy az óvodában a mese első elhangzása után ne dolgozzuk fel azonnal a szöveget, ne beszéljünk róla egyből, hanem hagyjuk, hogy a gyermekben érjen meg és hasson! A mese dramatizálását vagy bábjátékkal történő feldolgozását is csak azután kezdeményezzük, miután már többször hallották és alaposan megismerték a történetet. Nem feledkezhetünk meg arról, hogy az óvodában nagyon fontos a szóbeli kommunikáció fejlesztése, a szókincs és a szövegértő képesség megalapozása. Ügyeljünk arra, hogy a napi tevékenységekben mindig szerepeljenek beszédtechnikai gyakorlatok (pl. légző-, hangképzés-technikai, ajakartikulációs, gyorsasági, ritmus- és hangkapcsolat-éjtési gyakorlatok); valamint nem elhanyagolhatóak az időtartam-gyakorlatok, hangsúlygyakorlatok sem – ezeket is érdemes beépíteni a kommunikációs készséget fejlesztő játékok sorába.

A *külső világ tevékeny megismerése* három fejlesztési területet foglal magában. A *matematikai* ismereteket megalapozó, hetekre lebontott témák olyan gyakorlattípusokat tartalmaznak, mint a csoportosítás, az alkotott halmazok számosságának meghatározása, az asszociációs és megfeleltetési gyakorlatok, a halmazok elemeinek színezése adott szempont szerint, a számok felismerése és kiválasztása adott kritérium szerint, növekvő–csökkenő sorrend, egyszerű síkidomok felismerése, megnevezése stb. Idetartoznak a logikai feladatok is, amelyek játékosan egészítik ki a matematikai ismereteket, és ezzel segítik a gyerek kognitív fejlődését. Nem maradhatnak el a tárgyak segítségével történő manipuláló tevékenységek és a térben és síkban való tájékozódás, a tárgyhalmaz-alkotás stb. játékos gyakorlatai sem. A *környezetismeret* tervezett foglalkozásai változatosan kapcsolódnak az évszakra jellemző vagy az éppen következő természet- és társadalomismereti aktualitásokhoz. Az eredményes fejlesztés érdekében mindig fedezzünk fel az adott jelenséget, játékosan ismertessünk, tartsunk tanulmányi sétákat, egyszerű kísérleteket, méréseket, irányított megfigyeléseket. Az *érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés* elsősorban a hatékony személyi-

ségfejlesztés megvalósítására irányul, amely magában foglalja a gyermek önmagához és környezetéhez való pozitív attitűdjének kialakítását.

A *rajzolás, festés, mintázás, kézi munka* a vizuális nevelés területéhez kapcsolódó fejlesztési javaslatokat tartalmazza, amelyek érdekes témákat kínálnak a színes ceruzával, filctollal, zsírkrétával történő rajzoláshoz, a vízfestékekkel vagy temperával való festéshez, és az egyszerű munkatechnikák alkalmazásához egyaránt.

Az óvodában nem feledkezhetünk meg arról, hogy a gyerek legfontosabb aktivitása és elfoglaltsága a játék. Az életre nevelés is a játékból indul ki, és a játék segítségével teljesebbé válhat. A játék élménye, legyen az a gyermek egyéni élménye, amelyet a családból, a környezetéből hoz, vagy legyen az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás az óvodapedagógus tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Azt sem szabad szem elől téveszteni, hogy mindennap meg kell adni a gyerekeknek az önfeledt játék lehetőségét.

Az óvodapedagógus szabadon válogathat a csoport képességeihez mérten a kézikönyvben felkínált témakörök, ötletek közül, hiszen ezen anyagok rugalmasan kezelhetőek, át csoportosíthatóak, bővíthetőek és szűkíthetőek.

Általános alapelvek a programjavaslatokhoz

1. Rendszerszerűség: folyamatosság a fejlődési szakaszon belül; összefüggés megteremtése az óvodai nevelés és az iskola között (alapozási szakasz vagy szint); nyitás az opcionalitás felé (helyi és sajátos jelleg)
2. Kiterjesztés (a minél tágabb tapasztalatok irányába)
3. Egyensúly a tapasztalati területek között
4. Relevancia (a szükségletekhez igazítás)
5. Differenciálás
6. Előrehaladás és folyamatosság

Az érvényben lévő óvodai irányelvek tapasztalati területeket javasolnak, amelyek integrált kognitív mezőkként határozhatók meg. Ezek helyettesíthetik a hagyományos fejlesztési területeket (pszichomotoros, nyelvi, érzelmi-szociális és kognitív fejlesztés).

A programjavaslatoknál használt tapasztalati területek

Verselés, mesélés – anyanyelvi nevelés, kommunikáció fejlesztése

A külső világ tevékeny megismerése: Matematika – játék és logika

A külső világ tevékeny megismerése: Környezetismeret – természet- és társadalomismeret

A külső világ tevékeny megismerése: Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés – személyiségfejlesztés

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka – vizuális nevelés

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc és Mozgás

Éves témakörök

Középső csoportosok számára

ŐSZ – HÜVELYKUJJAM ALMAFA...	6
1. ÓVODÁBA MEGYÜNK (óvodai viselkedés, napirend, szokások, jelek)	
2. ŐSZI TERMÉSEK (betakarítás, zöldségek, gyümölcsök)	
3. GYÜMÖLCSSZÜRET (ősz betakarítás, készülődés a télre)	
4. ŐSZI IDŐJÁRÁS (az ősz jellemzői, öltözködés, kirándulás)	
5. KÖRÜLÖTTÜNK AZ ÁLLATOK (háziállatok, állatvédelem, vásárok)	
6. ŐSZI TERMÉSZETI JELENSÉGEK (hullanak a levelek, eső, köd stb.)	
7. TISZTÁLKODÁS (egészségmegőrzés, testápolás, öltözködés)	
8. TISZTASÁG (tisztaság, takarítás)	
9. MEGISMEREM MAGAMAT (testrészek, érzékszervek)	
10. ÉN ÉS A CSALÁDOM (én, testvérek, szülők, nagyszülők)	
11. FOGLALKOZÁSOK (tevékenységek, szerszámok)	
12. KÉSZÜLŐDÉS A TÉLRE (növények, állatok, emberek)	
TÉL – TÖRÖM, TÖRÖM A MÁKOT...	18
13. MIKULÁS (hagyományok, készülődés, ünnepek)	
14. KARÁCSONY, ÚJÉV (hagyományok, családi ünnep)	
15. TEVÉKENYSÉGEK (napszakok, napirend)	
16. TÉLI VILÁG (időjárás, madáretetés)	
17. TÉLI ÉLET (természeti, társadalmi jelenségek)	
18. FARSANG (hagyomány, szokások)	
19. BÚCSÚZIK A TÉL (télúzás, tél vége)	
20. SZÍNES KAVALKÁD (színek, formák, anyagok)	
TAVASZ – EGY, KETTŐ, HÁROM, NÉGY...	26
21. KÖSZÖNÜNK, BESZÉLGETÜNK (illem, helyes viselkedés és beszéd)	
22. ÉRKEZIK A TAVASZ (időjárás, természeti jelenségek, események)	
23. ESIK AZ ESŐ (tavaszi hónapok, ünnepek; márc. 15.)	
24. ÁLLATOK ÉLETE (élőhelyek, táplálkozás, kicsi–nagy)	
25. KÖZLEKEDÜNK (járművek, színterek, szabályok)	
26. HÚSVÉT (hagyományok, készülődés)	
27. KERTÉSZKEDÜNK (kerti munkák, növényápolás)	
28. MONDOM, LÁTOM, HALLOM, ÉRZEM (érzékszervek, érzékelés)	
29. ANYÁK NAPJA (készülődés, ajándékozás, műsor)	
30. MADARAK ÉS FÁK NAPJA (környezet- és természetismeret)	
NYÁR – LÓG A LÁBA, LÓGA...	36
31. EGÉSZSÉGVÉDELEM (táplálkozás, mozgás, sport)	
32. ELLENTÉTEK 1. (kicsi–nagy, jó–rossz, hideg–meleg stb.)	
33. ÉRKEZIK A NYÁR (időtöltés, jelenségek, események)	
34. NYÁRKÖSZÖNTŐ (nappal és éjszaka, nap, hét, hónap, évszak)	
35. ELLENTÉTEK 2. (vidám–szomorú, törpe–óriás, bátor–gyáva stb.)	
36. JÁTÉKOS VAKÁCIÓ (gyereknapi, szabadidő)	

I. HÉT – ÓVODÁBA MEGYÜNK

Javasolt projekttematika: ÖSZ – Hüvelykujjam almafa...	I. HÉT – ÓVODÁBA MEGYÜNK (óvodai viselkedés, napirend, szokások, jelek)				Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc Mozgás	Jegyzetek
	Verselés, mesélés Anyanyelvi nevelés, kommunikáció fejlesztése	Matematika Játék és logika	A külső világ tevékeny megismerése Környezetismeret Természet- és társadalomismeret	Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés Személyiség- fejlesztés		
MESE, MONDÓKA, VERS:	Ismerkedünk egymással; köszönés, bemutatkozás	Kép megfigyelése, részletek felfedeztetése	Különbségek, eltérések azonosítása egymáson, az óvoda épületén, a csoportszobán, a játéksarkok berendezésén stb.	Önismereti kompetenciák fejlesztése <i>Ki vagyok én?</i>	Mondókák, énekek <i>Szerusz, kedves barátom...</i> <i>Ciróka-maróka...</i>	
Első nap az óvodában <i>Angol mese alapján</i>	Szövegértés fejlesztése, a mese szereplőinek, helyszíneinek megismerése, szem-kéz koordináció fejlesztése	Szétválogatás – ugyanolyan, egyforma elemek megkeresése	Figyelem- és beszédfejlesztés, a tárgyi és szociális környezet jellegzetességeinek felismerése	Én és a többiek Udvariasság, viselkedési szabályok az óvodában	Alapmozgások gyakorlása	
Sétálunk, sétálunk...	A hallást és beszédhanghallást fejlesztő játékos tevékenységek	<i>Rakjunk rendet a játékok között!</i>	Eszközhasználat gyakorlása, helyes ceruzafogás	Pl.: Beszélgessünk az ovisok izgalmas mindennapjairól!	Különböző járásmódok, fordulatok, állás- és lépésformák (előre, hátra, oldalt stb.)	
Körbe-körbe járunk...		Csoportosított adott és gyerekek által kitalált szempontok szerint	Esemény: kezdődik az iskola	A vizuális tevékenységhez szükséges készségek, szokások kialakulása	Pl. Az éneket énekeljük, és a szöveg szerint körbejárunk, megállunk, ugunk stb.	
Egy, kettő, három...	Pl. <i>Hallgasd meg többször a mondókákat!</i>	Helyes ceruzafogás, vonalvezetés gyakorlása		Együtt mondjuk el, hogyan zajlik egy nap az óvodában, mikor van az uzsonnázás, mikor mosnak kezet és fogat a gyerekek.		
Kerekecske-dombocska <i>Mészöly Miklós meséje alapján</i>	<i>Ismételd azt, amelyik legjobban tetszik neked!</i>	A matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése		Hány órára kell beérkezni az óvodába?	A mondókák ritmusára a járás egyre ütemesebbé és energikusabbá válik	
Kerekecske-gombocska <i>Mondóka</i>	<i>Próbáld egyetlen levegőtellel elmondani!</i> <i>Tapsolj, miközben mondog!</i>			Mit lehet bevinni otthonról, ami esetleg segíti a ráhangolódást?		

2. HÉT – ŐSZI TERMÉSEK

Javasolt projekttematika: ŐSZ – Hüvelykujjam almafá...	2. HÉT – ŐSZI TERMÉSEK (betakarítás, zöldségek, gyümölcsök)				Ének, zene, énekes játékok, gyermekjáték Mozgás	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Vizuális nevelés	Jegyzetek
	Verselés, mesélés Anyanyelvi nevelés, kommunikáció fejlesztése	A külső világ tevékeny megismerése		Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Vizuális nevelés			
	Matematika Játék és logika	Környezetismeret Természet- és társadalomismeret	Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés Személyiség- fejlesztés				
MESE, MONDÓKA, VERS: Erdei cserébere <i>A répa</i> <i>Népmese alapján</i> <i>Találd ki!</i> <i>Őszi termények:</i> <i>sárgarépa</i> <i>nupraforgó kukorica</i> <i>Iciri-piciri</i> <i>Móricz Zsigmond</i>	Szövegértés fejlesztése, a mese szereplőinek, történéseinek megismerése Helyes ceruzafogás, vonalkövetés gyakorlása Kép-szöveg megfeleltetésének gyakorlása A hallást és beszédhanghallást fejlesztő tevékenységek Pl. <i>Hallgasd meg többször a verses mesét!</i> <i>Ismételd azt a találos kérdést, amelyik legjobban tetszik neked!</i> <i>Próbáld egyetlen levegővételrel is elmondani!</i> Képek alapján a verses mese szereplőinek, helyszíneinek, történéseinek követése	Összehasonlítás: azonososságok és különbségek felismerése Képtartalmak társítása meglévő ismeretek alapján Halmazalkotás Pl. <i>Alkoss csoportokat tetszéd szerint!</i> <i>pl. kicsi/nagy; kemény/puha; édes/savanyú stb.</i> Szétválogatás alak, szín, méret stb. szerint Csoportosítás adott és gyerekek által kitalált szempontok szerint	A zöldségek és gyümölcsök fogyasztásának szerepe az egészség megőrzésében szemponjtábor <i>Melyik gyümölcsöt szereted a legjobban?</i> <i>Miért kell naponta gyümölcsöt enni?</i> A természet különböző kincseinek felfedezése, melyek felhasználhatóak az óvodai és otthoni játékok során is Figyelem, önuralom, kitartás, gyors reagáló képesség fejlesztése	Természek, termények Kép megfigyelése, részletek felfedezése, összehasonlítás, azonososságok és különbségek felismerése Síkbeli irányok felismerése, képi emlékezet fejlesztése A termékek különböző felhasználási módjának, tárolásának megismerése Pl. <i>Milyen termékeket szoktunk lefagyasztani?</i> <i>Milyen termékeket szoktunk megszárítani?</i> Mondjuk el együtt az évszaknak megfelelő kerti munkálatokat	Mondókák, énekek Dallamátadás tárgy továbbadásával <i>Borsót főztem... Hej, Vargáné káposztát főz...</i> Pl. Az éneket énekeljük, és a szöveget szerint körbejárunk, megállunk, ugunk stb. Futás egyesével, kettesével, jelre megállás, indulás		

3. HÉT – GYÜMÖLCSSZÜRET

3. HÉT – GYÜMÖLCSSZÜRET (őszi betakarítás, készülődés a télre)				Jegyzetek
Javasolt projekttematika: ŐSZ – Hüvelykujjiam almafa...	Verselés, mesélés Anyanyelvi nevelés, kommunikáció fejlesztése	A külső világ tevékeny megismerése		Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc Mozgás
	Matematika Játék és logika	Környezetismeret Természet- és társadalomismeret	Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés Személyiség- fejlesztés	
MESE, MONDÓKA, VERS: Az alma és a kerti manó <i>Sebők Éva</i>	A mese történetének követése, szereplők megnevezése: alma, manó, gyerekek Pl. <i>Mi történt az almával a mese végén?</i>	Formai azonosságok, hasonlóságok felismerése; fogalmak: azonos, ugyanolyan más stb. Helyes ceruzafogás, vonalkövetés gyakorlása Szétválogatás Pl. <i>– Válogasd szét...!</i>	Önismereti kompetenciák fejlesztése Viselkedési szabályok különböző helyzetekben, társadalmi eseményeken – pl. a szüneten, kiránduláson, sétán stb.	Mondókák, énekek Halk-hangos éneklés gyakorlása párbeszédés forma segítségével Pl. <i>Egy aranyalma... Piros alma... Körtéfa...</i>
Piros alma... <i>Mondóka</i>	A hallást és beszédhanghallást fejlesztő játékos tevékenységek Mondóka szövegeinek megtanulása Ujjak számolásával kísérem a mondóka szövegét	– Sok vagy kevés van belőle? – <i>Tedd a piros körbe azt, amiből sok van, a kék körbe azt, amiből kevés van!</i> Pl. <i>Milyen, ősszel vehető kerti munkákat ismersz? betakarítás, szüret, lombaprítás, szántás, trágyázás, szántás, vetés stb.</i>	Szituációs játékok Szemléltetés	Az almás mondókák ritmúsára lépés, járás Járás kettes szlopban, indulás, megállás jelre, irányváltoztatás Járás lábujjhegyen, sarkon, térdemeléssel, hosszú lépéssel, keresztlépéssel stb. kitalált járásformák: manó, óriás, törpe stb.
Almaszedés <i>Mentőrics Éva</i> Van nekem egy... <i>Kiszámoló</i>				